

ГІСТОРЫЯ Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў)

Пад рэдакцыяй Камісіі ЦК ВКП(б).

КАРОТКІ КУРС.

Адабран ЦК ВКП(б). 1938 год.

РАЗДЗЕЛ II УТВАРЭННЕ РАСІЙСКОЙ СОЦЫЯЛ-ДЭМАКРАТЫЧНАЙ РАБОЧАЙ ПАРТЫІ. ПАЯЎЛЕННЕ ЎНУТРЫ ПАРТЫІ ФРАКЦЫЙ БОЛЬШЭВІКОЎ І МЕНШАВІКОЎ (1901—1904 ГОДЫ)

1. УЗДЫМ РЕВОЛЮЦЫЙНАГА РУХУ ў РАСІЎ ў 1901—1904 ГОДАХ.

У канцы XIX стагоддзя ў Еўропе выбухнуў прамысловы крызіс. Крызіс гэты ў хуткім часе ахапіў і Расію. За гэты крызіс — 1900—1903 — загінула да 3 тысяч буйных і дробных прадпрыемстваў. На вуліцы было выкінута звыш 100 тысяч рабочых. Заработная плата рабочым, якія асталіся на прадпрыемствах, рэзка зварвалася. Нязначныя ўтраты, вырваныя рэвалюцыйнай і сацыялістычнай і ўчорных эканамічных стасках, былі перададзены ў рукі капіталістаў.

Прамысловы крызіс, бесперапынна не спыніў і ў аслабілі рабочага руху. Наадварот, барацьба рабочых пачала набываць усё больш рэвалюцыйны характар. Ад эканамічных стасках рабочыя пачалі пераходзіць да палітычных стасках. Нарэшце, рабочыя пераходзіць да дэмакратычнай барацьбы з палітычнымі патрабаваннямі аб дэмакратычных свабодах, выстаўляючы лозунг: «Кладзіце каронае самалоджыце».

У 1901 годзе першамайская стачка на ваенным Обуховскім заводзе ў Пецярбургу ператварылася ў крывавае сутыкненне паміж рабочымі і войскамі. Узброеным паровам войскам рабочыя маглі процістаяць толькі камоні і кавалкі жалеза. Упершыню супрацьстаялі рабочыя з апаратамі. А потым пачалася лютая расправа: каля 800 рабочых было арыштавана, многія былі кінуты ў турмы і асланы на катаргу. Але гэраічны «Обуховскі абарона» аказала значны ўплыў на рабочыя ў Расіі, выклікала хваля спагнання сярод рабочых.

У сакавіку 1902 года адбываюцца буйныя забастоўкі і дэманстрацыі батумскіх рабочых, арганізаваных Батумскім сацыял-дэмакратычным камітэтам. Батумскія дэманстрацыі ўсклаўгнула рабочыя і сялянскія масы Закаўказзя.

У тым-жа 1902 годзе ў Расіі на Дону адбываюцца буйныя стачкі. Спартыку забаставалі чыгуначнікі, неўзабаве да іх далучыліся рабочыя многіх заводаў. Стачка ўсклаўгнула ўсіх рабочых, на мітынгі за горадам на працягу некалькіх дзён збіралася да 30 тысяч рабочых. На гэтых мітынгах чыталі ўголас сацыял-дэмакратычныя праграммы, выступалі аратары. Паліцыя і казакі не ў сілах былі рэагаваць гэтымі многатэматычнымі стачкамі. Калі некалькі рабочых было забіта паліцыяй, на другі дзень на іх паказанне сабралася вольнаармейская дэманстрацыя рабочых. Толькі сабраўшы войскі в суседніх гарадах, царскі ўрад змог падавіць стачку. Барацьбой расейскіх рабочых кіраваў Данскі камітэт РСДРП.

Пісьце больш буйныя меры забіць стачкі ў 1903 годзе. У гэтым годзе адбываюцца масавыя палітычныя стачкі

на поўдні, якія ахапілі Закаўказзе (Баку, Тьфліс, Батум) і буйнейшыя гарады Украіны (Одэса, Кіеў, Екацерынаслаў). Стачка становіцца ўсё больш упорнай, арганізаванай. У адрозненне ад ранейшых выстульняў рабочага класа амаль усе палітычныя барацьбы рабочых пачалі кіраваць сацыял-дэмакратычнымі камітэтам.

Рабочы клас Расіі падмаўся на рэвалюцыйную барацьбу з царскай уладай. Рабочы рух аказаў свой ўплыў на сялянства. Вясной і летам 1902 года на Украіне (у Палтаўскай і Харкаўскай губернях) і ў Паволжы разгарнуўся сялянскі рух. Сяляне падштурхвалі памешчыцкія маёмнікі, захватвалі памешчыцкія зямлі, забіралі неаплачаныя ім земскія начальнікі і памешчыкі. Супроць палітычных сялян выноўлялася ваенная сіла, у сялян стралялі, іх сотнімі арыштоўвалі, кіраўнікоў і арганізатараў кідалі ў турмы, але рэвалюцыйны рух сялян прадаўжаў нарастаць.

Рэвалюцыйныя выстульняў рабочыя і сялян паказвалі, што ў Расіі наспявае і бліжэйшая рэвалюцыя. Пад уплывам рэвалюцыйнай барацьбы рабочыя ўзмацнялі і студэнцкія асацыяцыйны рух. Урад у адказ на студэнцкія дэманстрацыі і забастоўкі закрыў універсітэты, кінуў сотні студэнтаў у турмы і, нарэшце, прыдумав агляду неаплачаных студэнтаў у саліды. У адказ на гэта студэнты ўсіх вышэйшых навучальных устаноў арганізавалі з'езд 1901—1902 года ўсеагульнае стачку студэнтаў. Стачка гэтая ахапіла да 30 тысяч чалавек.

Рэвалюцыйны рух рабочыя і сялян і асабліва рэпрэсіі супроць студэнтаў прымусілі разварнуцца таксама ліберальным буржуа і ліберальным памешчыкам, сядзеўшым у тэж званых зямлях, прымуслі іх падняць голас «прагарту» супроць «краінацей» царскага ўрада, які рэпрэсіраваў іх сыноў-студэнтаў.

Апорнымі пунктамі семейскіх ліберальных і асабліва земскіх управаў, Земскімі ўправамі называліся мясцовыя органы кіравання, якія распараджаліся чыста мясцовымі справамі, дзячыўшымі сельскага насельніцтва (правадзненне дарог, будаванне б'юджэ і школ). Ліберальныя памешчыкі адгравалі даволі вялікую ролю ў земскіх управах. Яны былі блізка звязаны з ліберальным буржуа і амаль зліваліся з ім, бо самі пачыналі пераходзіць у сваіх маёмніках ад паўпрыгоніцкай гаспадаркі да капіталістычнай, які больш выгаднай. Абадзвэ гэтыя групы ліберальных і земскіх управаў, якія больш іх былі злучаныя супроць «краінацей» царызма, апасаюцца, што імёна гэ-

тыя «краінацей» могуць ўзмацніць рэвалюцыйны рух. Валочыся «краінацей» царызма, яны яшчэ больш баяліся рэвалюцыі. Прагартушы супроць «краінацей» царызма, ліберальныя прасявалі іх з мэтай: па-першае, збараўці пара, па-другое, — накінуць на сабе масу «велькага нездаволенасці» царызмам, увайсці ў дэвер'е арда, адкалоць народ або частку народа ад рэвалюцыі і аслабіць тым самым рэвалюцыю.

Вядома, земска-ліберальны рух не прадстаўляў чаго-небудзь небяспечнага для існавання царызма, але ён усё-ж служыў паказальнікам таго, што з «велькачым» ўстоймі царызмам абстаіць не зусім добра.

Земска-ліберальны рух прышоў у 1902 годзе да арганізацыі буржуазнай групы «Вызваленне», якая складала ядро будучай галоўнай буржуазнай партыі ў Расіі — партыі кадетыў.

Бачачы, як усё больш грозным па-токам развівацца па краіне рабочы і сялянскі рух, царым прымае ўсе меры да таго, каб змяніць рэвалюцыйны рух. Усё часцей і частей супроць рабочых стачак і дэманстрацый прымяняюцца ваенная сіла, кулі і б'юзы становіцца звычайным алкасам царскага ўрада на выступленні рабочыя і сялян, турмы і ссылы перааўваюцца.

Побач з ўзмацненнем рэпрэсіі, царскі ўрад прабе прыняць і іншыя, больш «лібэральныя», меры, якія не маюць характару рэпрэсіі, каб аслабіць рабочы ад рэвалюцыйнага руху. Робіцца спробы стварыць фальшывыя рабочыя арганізацыі пад апаратамі жандармаў і паліцыі. Гэтыя арганізацыі называліся талы арганізацыямі сацыялістычнага характару (на прамысловым заводзе палкоўніка Зубатова, які стварыў гэты паліцыяцкія рабочыя арганізацыі). Царскае ахраннае праэ сваіх апаратаў стваралася ўнушыць рабочым, быццам царскі ўрад сам гэтымі дапамагаў рабочым у завалюванні іх эканамічных патрабаванняў. Інашчым-жа зямляца паліцыяцкі, навошта рабіць рэвалюцыю, калі сам цар стаіць на баку рабочых, — гаварылі зубатавыя рабочым. Зубатавыя стварылі ў некалькіх гарадах свае арганізацыі. Па ўзору зубатавых арганізацыі і з тымі-ж мэтамі была створана ў 1904 годзе папам Галовам арганізацыя пад назвай «Сход расейскіх артыла-заводскіх рабочых Пецярбурга».

Але спроба царскага ахраннага праэ свабоднага рабочага руху не ўдалася. Прадзіва падобнымі мерамі з нарастаным рабочым рухам царскі ўрад аказаўся не ў сілах. Расцвіц рэвалюцыйны рух рабочага класа змёў са свайго шляху гэтыя паліцыяцкія арганізацыі.

Цяперашняга моманту, калі інтарэс да палітыкі да пятай частцы сацыялістычнага пралетарыята ў найбольш шырокіх сферах насельніцтва» (Ленін, т. IV, стар. 110).

Ленін лічыў, што такая газета паслужыць не толькі аордам ідэйнага арганізавання партыі, але і аордам арганізавання аб'яднання мясцовых арганізацый у партыю. Сетка агентаў і карэспандэнтаў такой газеты, якія з'яўляюцца прадстаўнікамі мясцовых арганізацый, паслужыць тым самым, якой якая і будзе сабрава арганізацыйна партыя. Бо, гаварыў Ленін «Сетка агентаў не толькі калектыўны прагартушы і калектыўны агітатар, але таксама і калектыўны арганізатар».

«Гэтая сетка агентаў, гаварыў Ленін у тым-жа артыкуле, будзе заахвочена імёна такой арганізацыі, якая нам патрэбна: дастаткова буйнай, каб ахапіць усю краіну; дастаткова шырокай і рознабаковай, каб праверці сторае і дэталёвае раздзяленне працы; дастаткова вытрыманай, каб уметь пры ўсіх акалічнасцях, пры ўсіх апаратах і нечаканасцях весці ўдзяльна сваю работу; дастаткова гібкай, каб уметь, з аднаго боку, ухіліцца ад «фую» ў адкрытым полі з пераважаючым оваём оліам непрыяцель, калі ён сабраў на адным пунце ўсе сілы, а з другога боку, каб уметь калі, а з другога боку, каб уметь прыстаць да неаплачанага сторага прыяцеля і нападаць на яго там і талы, дзе менш за ўсё чакаюць нападу» (Там-жа, стар. 112).

Такой газетай павінна быць «Іскра». І сапраўды, «Іскра» стала такой імёна агульнарасейскай палітычнай газетай, якая падрыхтавала ідэйнае і арганізаванае арганізаванне партыі.

Што датычыць будавання і саства самой партыі, то Ленін лічыў, што партыя павінна складацца з двух частак: а) з вузкага кола рэгулярных і кадравых кіруючых работнікаў, куды павінны ўваходзіць галоўным чынам прафесійнальныя рэвалюцыянеры, г. зн. работнікі, якія свабодныя ад усіх іншых заняткаў, апрача партыйнай работы, валодаюць неабходным мінімумам тэарэтычных ведаў, палітычнага вопыту, арганізаваных навыкаў і майстэрства амагання з царскай паліцыяй майстэрства сэрвісава ад паліцыі і б) з шырокай сетцы перыферыяльных партыйных арганізацый, са шматлікай масай членаў партыі, ааружаных спартуваннем і падтрыманнем сапеш тысяч працоўных.

«Я сцвярджаю, пісаў Ленін, што (1) ні адзін рэвалюцыйны рух не можа быць трымаўм без устойлівай і ахоўваючай перамацшы арганізацыі кіраўнікоў; (2) што чым шырай маса, якая стыхійна ўдзяваеца ў барацьбу... тым астойлівей неаплачана ў такой арганізацыі і тым мацней павінна быць гэтая арганізацыя... (3) што такая арганізацыя павінна складацца галоўным чынам з людзей, якія прафесійнальна займаюцца рэвалюцыйнай дзейнасцю; (4) што ў самазьярнай краіне, чым больш мы звысім састаў членаў такой арганізацыі да ўдзелу ў ёй такіх талых членаў, які прафесійна займаюцца рэвалюцыйнай дзейнасцю і атрымаці прафесійнальную падрыхтоўку ў майстэрстве барацьбы з палітычнай паліцыяй тым тудней будзе «велькач» такую арганізацыю, і — (5) — тым шырай будзе састаў асоб і з рабочага класа і з астатніх класаў грамадства, якія будуць мець магчымасць прымаць удзел у руху і актыўна прапавць у ім» (Ленін, т. IV, стар. 456).

Што датычыць характару стварэння партыі і яе ролі ў асноўнах рабочага класа, таксама як мэт і задач партыі, то Ленін лічыў, што партыя павінна быць перадавым атрадам рабочага класа, што яна павінна быць кіруючай сілай рабочага руху, аб'ядноўваючай і накіроўваючай класавую барацьбу пралетарыята. Канчаткова мэта партыі — звяржэнне капіталізму і ўстанавленне сацыялізма. Бліжэйшая мэта — звяржэнне царызма і ўстанавленне дэмакратычных парлаўў. І палкоўкі звяржэнне капіталізма немагчыма без парлаўўна звяржэння царызма, то галоўная задача партыі ў ланы момант заключана ў тым, каб падняць рабочы клас, падняць увесь народ на барацьбу з царызмам, разгарнуць народны рэвалюцыйны рух супроць царызма і зваліць царызм, як першую і сур'ёзную перашкоду на шляху да сацыялізма.

«Гісторыя паставіла перад намі гаварыў Ленін бліжэйшую задачу рэвалюцыйнай з усіх бліжэйшых задач пралетарыята якой-бы то ні было іншай краіны. Ажыццяўленне гэтай задачы забараняе самага малуттага аплоту не толькі еўрапейскай, але таксама (можам мы сказаць цяпер) і азіяцкай реакцыі зрабіла-б рускі пралетарыят авангардам міжнароднага рэвалюцыйнага пралетарыята» (Ленін, т. IV, стар. 382).

І далей: «Мы павінны памятаць, што барацьба з урадам за асобныя патрабаванні, адважанне асобных уступак, гэта — толькі дробныя сутычкі з непрыяцель, гэта — невялікія схваткі на фарпастах, а рашучая схватка яшчэ наперад. Перад намі стаіць за ўсё свайё сіле непрыяцельская крэпасць, з якой асыпаюць нас хмары яраў і куль, забіваючы лепшых барацьбою. Мы павінны

ўзяць гэтую крэпасць, і мы возьмем яе, калі ўсе сілы прабуджаюцца пралетарыята алуцям з усімі сіламі рускіх рэвалюцыянераў у адну партыю, да якой паяўніцца ўсё, што ёсць у Расіі жывога і часнага. І толькі тады збудзецца велькае праортыва рускага рабочага рэвалюцыянера Пятра Аляксеева: «падняць мускулістая рука мільяёнаў рабочага люду, і яры дэспатызма, агарджанае салдацкімі штыкамі, разлаціцца ў прах!» (Ленін, т. IV, стар. 56).

Такі буйны ленінскі план стварэння партыі рабочага класа ў умовах царска-самалоджыўнай Расіі.

«Эканамісты» араэ-жа адкрылі агонь супроць ленінскага плана.

«Эканамісты» сцвярджалі, што агульнапалітычная барацьба супроць царызма з'яўляецца справай усіх класаў, перш за ўсё — справай буржуазіі, што яна не прадстаўляе а прычыны гэтага сур'ёзнага інтарэсу для рабочага класа, бо галоўны інтарэс рабочых заключана ў эканамічнай барацьбе з гаспадарамі за павышэнне зарплаты, палітыванне ўмоў працы і т. д. Таму сацыял-дэмакраты павінны паставіць сваёй галоўнай бліжэйшай задачай не палітычную барацьбу з царызмам, не звяржэнне царызма, а арганізацыю «эканамічнай барацьбы рабочых з гаспадарамі і ўрадам», прычым пад эканамічнай барацьбай з урадам разумеўся барацьба за палітыванне фабрычна-заводскага заканадаўства. «Эканамісты» запэўнілі, што такім спосабам можна было-б здаць самай эканамічнай барацьбе палітычны характар.

«Эканамісты» ўжо не раліліся фармальна парочыць супроць неаплачана палітычнай партыі для рабочага класа. Але яны лічылі, што партыя не павінна быць кіруючай сілай рабочага руху, што яна не павінна ўмевацца ў стыхійны рух рабочага класа і тым больш — кіраваць ім, а павінна іці следам за ім, вывучаць яго і браць з яго ўрокі.

«Эканамісты» сцвярджалі, далей, што роля сваямога элемента ў рабочым руху, арганізуючая і накіроўваючая роля сацыялістычнага сазнання, сацыялістычнай тэорыі — мізэрная, або амаль мізэрная, што сацыял-дэмакратыя не павінна падмаўць рабочых да ўзброена сацыялістычнага сазнання, а, наадварот, сама павінна прастасоўвацца і ступацца да ўзброена сярпаўні або навал больш адстойных слаўў рабочага класа, што сацыял-дэмакратыя не павінна ўкараваць у рабочы клас сацыялістычнае сазнанне, а павінна чакаць, пакуль стыхійны рух рабочага класа сам выпрацуе сацыялістычнае сазнанне сваім ўласным сілам.

Што датычыць ленінскага арганізаванага плана пабудовы партыі, то яны лічылі яго чымсьці наапаталі нарэшце над стыхійным рухам.

Ленін абрушыўся на стораках «Іскры», і асабліва, ў сваёй выдатнай кнізе «Што рабіць?» на гэтую апартуістычную філасофію «эканамістаў», не лашчыўшы ад яе каменя на камені.

1) Ленін паказаў, што адмагвалі рабочы клас ад агульнапалітычнай барацьбы з царызмам і абмагваліць яго задачы эканамічнай барацьбой з гаспадарамі і ўрадам, палкоўчыць ў паласці і гаспадароў і ўрад—значыць асуджаць рабочыя на вечнае рабства. Эканамічная барацьба рабочых з гаспадарамі і ўрадам ёсць трыоніянская барацьба за лепшыя ўмоў пражоу рабочай сілы капіталістам, але рабочыя хочунь амагання не толькі за лепшыя ўмоў пражоу сваёй рабочай сілы капіталістам, але і за знішчэнне самой капіталістычнай сістэмы, якая асуджае іх на неаплачанае прадваць сваю рабочую сілу капіталістам і парлаўўрацца эксплуатацыі. Але рабочыя не могуць разгарнуць барацьбу з капіталістам, не могуць разгарнуць барацьбу за сацыялізм, пакуль на шляху рабочага руху стаіць царызм, лацунны сабожа капіталізма. Таму бліжэйшай задачай партыі і рабочага класа заключана ў тым, каб уораць з дарогі царызм і прабіць тым самым дарогу да сацыялізма.

2) Ленін паказаў, што велькаўдзяць стыхійны праэс рабочага руху і адмагвалі кіруючую ролю партыі, зводзячы яе ролю да ролі рэгістратара падаеў — значыць прапаведваць «эксавісім», прапаведваць ператварэнне партыі ў хвост стыхійнага праэса, у пасіўную сілу руху, зольную толькі суварць стыхійны праэс і палкаўчыцца на самайб'ёсці праэс на знішчэнне партыі, г. зн. палкоўчыць рабочы клас без партыі, г. зн. палкоўчыць рабочы клас безбар'юрым. Але палкоўчыць рабочы клас безбар'юрым у той час, калі перад рабочым класам стаіць такія воарагі, як царызм, узброены ўсімі аордам барацьбы, і буржуазія, якая агарджана па-сучаснаму і мае сваю партыю, што кіруе яе барацьбой супроць рабочага класа, — значыць прадваць рабочы клас.

3) Ленін паказаў, што прапаведваць перад стыхійнаму рабочага руху і прыніжаць ролю сваямога, прыніжаць ролю сацыялістычнага сазнання, сацыялістычнай тэорыі, — гэта значыць, па-першае, адкавацца над рабочымі, якія чыгуніцца да сваямога, як да святла, па-другое, — абеставіць у вачах партыі тэорыю, гэта значыць абеставіць тую аорку, пры дапамое якой яна пазнае сучаснае і прадваць будучае, і, па-трэцяе, — скаціцца понаўсю і канчаткова ў балота апартуістызма.

4) Даў геніяльную распрацоўку ідэалагічна асноў марксісцкай партыі. Тэарэтычныя палажэнні, развіцця ў «Што рабіць?», ляглі потым у аснову ідэалагіі большэвіцкай партыі.

Маючы такія тэарэтычныя багацце, «Іскра» магла разгарнуць і сапраўды разгарнула шырокую кампанію за ленінскі план пабудовы партыі, за зборнае сіл партыі, за II з'езд партыі, за рэвалюцыйную сацыял-дэмакратыю, супроць «эканамістаў», супроць усіх і ўсіх апартуістыў, супроць рэвіяністаў.

Важнейшай справай «Іскры» была выпрацоўка праекта праграмы партыі. Праграма рабочай партыі з'яўляецца, як вядома, кароткім навукова-фармуліраваным выкладам мэт і задач барацьбы рабочага класа. Праграма вызначае як канчатковую мету рэвалюцыйнага руху пралетарыята, так і тыя патрабаванні, за якія змагаецца партыя на шляху да канчатковай мэты. Таму выпрацоўка праекта праграмы не

«Без рэвалюцыйнай тэорыі, гаварыў Ленін, не можа быць і рэвалюцыйнага руху... Ролю перадавога барацьбы можа выканаць толькі партыя, кіруючая перадавой тэорыяй» (Ленін, т. IV, стар. 380).

4) Ленін паказаў, што «эканамісты» абмагвалі рабочы клас, сцвярджалі, што сацыялістычная ідэалагія можа ўзнікнуць са стыхійнага руху рабочага класа, бо на самай справе сацыялістычная ідэалагія ўзнікае не са стыхійнага руху, а з навукі. «Эканамісты», адмагвалічы неаплачана ўвастаньня ў рабочы клас сацыялістычнага сазнання, — расчысчваюць тым самым дарогу буржуазнай ідэалагіі, аблачваюць яе ў ўласнае, яе ўкараванне ў рабочы клас, — значыць, хаваюць ідэю алуцця рабочага руху з сацыялізмам, дапамагаюць буржуазіі.

«Уласнае прапаведванне перад стыхійнаму рабочага руху, гаварыў Ленін, усякае ўмаленне ролі «сваямога элемента», ролі сацыял-дэмакратыі значыць тым самым, — зусім незалежна ад таго, ці марэе гэтага той, хто ўмаляе, ці не, — ўзмацненне ўплыву буржуазнай ідэалагіі на рабочыя» (Ленін, т. IV, стар. 390).

І далей: «Пытанне стаіць такім тэм: буржуазная або сацыялістычная ідэалагія. Сярэдзіны тут няма... Таму ўласнае ўмаленне сацыялістычнай ідэалагіі, усякае адрстаранне ад яе азначае тым самым ўмацненне ідэалагіі буржуазнай» (Ленін, т. IV, стар. 391—392).

5) Падводзячы вынікі ўсім гэтым памылкам «эканамістаў», Ленін прышоў да таго вываду, што «эканамісты» точыць мець не партыю сацыялістнай рэвалюцыі, якая вызваляе рабочы клас ад капіталізма, а партыю «сацыялістычных рэформ», якія маюць на мёе захаванне панавання капіталізма, што «эканамісты» з'яўляюцца з прычыны гэтага рэформістамі, якія прадаюць карысныя інтарэсы пралетарыята.

6) Ленін паказаў, нарэшце, што «эканамізм» — не выпадкова з'ява ў Расіі, што «эканамізм» з'яўляюцца прааднікамі буржуазнага ўплыву на рабочы клас, што яны маюць саюзніка ў ахоўнаеўрапейскай сацыял-дэмакратычных партыях, у асобе рэвіяністаў, староннікаў апартуістыа Бернштайна. На Захадзе сярэд сацыял-дэмакратыі пачала ўсё больш ўзмацняцца апартуістычная плынь, якая выступала пад оціям «свабоды крытыкі» Маркса, прапаведвала «рэвізію» г. зн. пераглядывання Маркса (адсюль назва «рэвіянізм»), патрабавала адмовы ад рэвалюцыі, ад сацыялізма, ад дыктураты пралетарыята. Ленін паказаў, што такую-ж лінію адмовы ад рэвалюцыйнай барацьбы ад сацыялізма, ад дыктураты пралетарыята — вадзі рускія «эканамісты».

Такія вось асноўныя тэарэтычныя палажэнні, развіцця Леніным у яго кнізе «Што рабіць?».

Распаўсюджанне «Што рабіць?» павало да таго, што праз год пасля яе выпуску (яна была выдана ў сакавіку 1902 года), к II з'езду Расійскай сацыял-дэмакратычнай партыі, ад ідэйных павіц «эканамістаў», асталіся толькі непрыемныя ўспаміны, а клічка «эканаміст» стала ўстрымацца большасцю партыйных работнікаў, як знявага.

Гэта быў поўны ідэйны разгром «эканамізма», разгром ідэалагіі апартуістыа, хвацісіма, самалоджы.

Але гэтым не абмагваліцца значыць работы Леніна «Што рабіць?».

Гістарычнае азначэнне «Што рабіць?» заключана ў тым, што Ленін у гэтай сваёй выдатнай кнізе:

1) Першы ў гісторыі марксісцкай мыслі абмагвалі да карынаў ідэйнаы вытоці апартуістыа, паказаўшы, што яны заключаныя, перш за ўсё, ў прапаведванні перад стыхійнаму рабочага руху і ў прыніжэнні ролі сацыялістычнага сазнання ў рабочым руху;

2) Падняў на вышнюю званіцэнне тэорыі, сваямогаці, партыі як рэвалюцыйна-кіруючай і кіруючай сілы стыхійнага рабочага руху;

3) Вліскуча абрунтаваў карынае марксісцкае палажэнне, якое гаварыць, што марксісцкая партыя ёсць спартычэне рабочага руху з сацыялізмам;

4) Даў геніяльную распрацоўку ідэалагічна асноў марксісцкай партыі. Тэарэтычныя палажэнні, развіцця ў «Што рабіць?», ляглі потым у аснову ідэалагіі большэвіцкай партыі.

Маючы такія тэарэтычныя багацце, «Іскра» магла разгарнуць і сапраўды разгарнула шырокую кампанію за ленінскі план пабудовы партыі, за зборнае сіл партыі, за II з'езд партыі, за рэвалюцыйную сацыял-дэмакратыю, супроць «эканамістаў», супроць усіх і ўсіх апартуістыў, супроць рэвіяністаў.

(Працяг на 3-й стар.)

2. ЛЕНІНСКІ ПЛАН ПАБУДОВЫ МАРКСІСЦКАЙ ПАРТЫІ. АПАРТУІЗМ «ЭКАНАМІСТАЎ». БАРАЦЬБА «ІСКРЫ» ЗА ЛЕНІНСКІ ПЛАН. КНІГА ЛЕНІНА «ШТО РАБІЦЬ?». ІДЭАЛАГІЧНЫЯ АСНОВЫ МАРКСІСЦКАЙ ПАРТЫІ.

Не глядзячы на адбыццшы ў 1898 годзе I з'езд Расійскай сацыял-дэмакратычнай партыі, які абвясціў аб утварэнні партыі, партыя усё-ж не была створана. Не было праграмы і статута партыі, Цэнтральны Камітэт партыі, выбраны на I з'ездзе, быў арыштован і больш ужо не аднаўдзяў, бо не было каму яго аднавіць. Больш таго, Пасты I з'езда ідэйны разбор і арганізаваная распыленасць партыі яшчэ больш умацнілі.

Калі 1894 — 1894 года былі перыядам перамогі над народніцтвам і ідэйная падрыхтаваная сацыял-дэмакратыі, а 1894—1898 годзі — перыядам спробы, праўда, няўдалай, стварыць з асобных марксісцкіх арганізацый сацыял-дэмакратычную партыю, то перыяд пасля 1898 года стаў перыядам ўмацнення ідэйнай і арганізаванай нерабар'ючых і партыі. Перамога марксізма над народніцтвам і рэвалюцыйны выступленні рабочага класа, якія паказвалі праўду марксістаў, ўзмацнілі сімвалі рэвалюцыйнай мо

П Р А Ц Я Г.

агла не мець перастаноўнага значэння. У часе выпрацоўкі праекта праграмы пурны рэдакцыі «Іскры» ўзніклі ўрэзныя рознагалосі паміж Леніным і Плеханавым, а таксама іншымі членамі рэдакцыі. Гэтыя рознагалосі і прэчкі ледзь не давалі да поўнага зарыву паміж Леніным і Плеханавым. Але разрыў тады яшчэ не адбыўся.

3. II З'ЕЗД РАСІЙСКОЙ СОЦЫЯЛ-ДЭМАКРАТЫЧНАЙ РАБОЧАЙ ПАРТЫ. ПРЫНЯЦЦЕ ПРАГРАМЫ І СТАТУТА І СТВАРЭННЕ АДЗІНАЙ ПАРТЫ. РОЗНАГАЛОСІ НА З'ЕЗДзе І ПАЯЎЛЕННЕ ДВУХ ПЛЫНЕЙ У ПАРТЫ: БОЛЬШЭВІЦКАЙ І МЕНШАВІЦКАЙ.

Такім чынам, перамога левіцкіх іскраў у паспяховай барацьбе «Іскры» за левіцкіх арганізаваных лав падрыхтавала ўсе асновы ўмоў, неабходных для таго, каб стварыць партыю, або, як гаварылі тады, стварыць сапраўдную партыю. Іскраў і напрамак перамог сярод сацыял-дэмакратычных арганізацый у Расіі, япер можна было спадзявацца II з'езду (30).

17 (30) ліпеня 1903 года адкрыўся II з'езд РСДРП. З'езд сабраўся за граніцай, гэта значыць пасаджэнні яго адбыліся ў Бруселі. Але потым англійская паліцыя праняла дэлегатам з'езда пакінуць Бельгію. Тады з'езд пераехаў у Лондан.

Усяго з'ехалася на з'езд 43 дэлегата ад 26 арганізацый. Кожны камітэт у сваю паласу на з'езд па 2 дэлегата, але некаторыя паслалі толькі па аднаму. Такім чынам, 43 дэлегата мелі 61 галасуючы голас.

Галоўная задача з'езда заключалася ў стварэнні сапраўднай партыі на тых рынковых і арганізаваных пачатках, якія былі высунуты і распрацаваны «Іскрай» (Ленін, т. VI, стар. 164). Састаў з'езда быў неаднародны. На з'ездзе не былі прадстаўлены левыя «эканамісты» з прычыны паспяху ў іх паражэння. Але за гэты перыяд яны так умяла пераліцаваліся, што ім далася перамагчы некалькі сваіх электараў. Апрача таго, дэлегата Бунда толькі на словах адмовіліся ад «эканамістаў», на справе ж яны стаялі за «эканамістаў».

На з'ездзе прысутнічалі такім чынам, не толькі старонікі «Іскры», але я праціўнікі. Старонікаў «Іскры» было 39, гэта значыць большасць. Але ў гэты час, што прычыналі сабе да іскраў, былі сапраўднымі іскраў-амі-ленінамі. Дэлегата разбіліся на некалькі групавар. Старонікі Леніна, бо цвёрды іскраўцы мелі 24 галасы, іскраўцы ішлі за Мартавым. Гэта былі няўстойлівы іскраўцы. Частка дэлегатаў кісталася паміж «Іскрай» і праціўнікамі — такіх на з'ездзе налічалася 10 галасоў. Гэта быў цэнтр, адкрыты праціўнікі «Іскры» мелі 5 галасоў (3 «эканамісты» і 2 іскраўцы). Дастаткова было іскраўцам раслацца, і ворагі «Іскры» маглі ўзяць ерх.

Алюсю відаць, якая складаная абстаноўка была на з'ездзе. Ленін падаў многа сіл для таго, каб забяспечыць перамогу «Іскры» на з'ездзе. Важнейшай справай з'езда было рынковае праграма партыі. Галоўным ітанам, якое выклікала парачані партыі, частка з'езда пры бмеркаванні праграмы, — было пытанне аб дыктатуры пролетарыята. Апартуністы не былі згодны з рэвалюцыйнай часткай з'езда таксама па раўно і іншых праграмых пытаннях. Але ны рашылі даць бой, галоўным чынам па пытанню аб дыктатуры пролетарыята, спаспачуючы на тое, што ад сацыял-дэмакратычных партыяў тады не мае ў сваёй праграме ўстава аб дыктатуры пролетарыята, што таму можна было-б не ўключачь іго і ў праграму Расійскай сацыял-дэмакратыі.

Апартуністы праявілі таксама супроць уключэння ў праграму партыі абрабаваняў па сялянскаму пытання. Гэтыя людзі не хапелі рэвалюцыі, аму яны чуждаліся саюзніка рабочага класа — сялянства, напрымяна адлюсілі да яго.

Бундаўцы і польскія сацыял-дэмакраты праявілі супроць права нацый на самавызначэнне. Ленін заўважыў, што рабочы клас абавязан змагацца супроць нацыянальнага гнёту. Ірочанне супроць гэтага патрабаваня ў праграме — было рэвалюцыйнае прапагане — адмовіцца ад пролетарскага інтэрнацыяналізма, стаць пасобнікам нацыянальнага гнёту. Ленін вандо усім гэтым праяўленым акрушальным удар.

З'езд прыняў прапанаваную «Іскрай» праграму.

4. РАСКОЛЬНІЦКАЯ ДЗЕЯННІ МЕНШАВІЦКІХ ЛІДЭРАЎ І АБВАСТРЭННЕ БАРАЦЬБЫ ўНУТРЫ ПАРТЫ ПАСЛЯ II З'ЕЗДА. АПАРТУНІЗМ МЕНШАВІЦКАЙ ПАРТЫ. АСНОВЫ МАРКСІСЦКАЙ ПАРТЫ.

Ленін дабіўся таго, што ў праект праграмы быў унесены важнейшы пункт аб дыктатуры пролетарыята і выражана было ўказана на кіруючую ролю рабочага класа ў рэвалюцыі.

Леніну валежыць у праграме партыі і ўся аграрная частка гэтай праграмы. Ленін ужо тады стаяў за нацыяналізацыю зямлі, але на першым этапе барацьбы ён лічыў неабходным высу-нуць патрабаванне звароту сялянам «адрэзкаў», гэта значыць тых зямель, якія памешчыкі пры «вызваленні» сялян адраалі ад сялянскіх зямель. Супроць нацыяналізацыі зямлі выступалі Плеханавы.

Супроць Леніна в Плеханавым па праграме партыі часткова вызначылі будучыя рознагалосі паміж большэвікамі і меншавікамі.

У далейшых большэвікі замянілі патрабаванне аб звароце «адрэзкаў» патрабаваннем аб канфіскацыі ўсёй памешчыцкай зямлі. Праграма, прынятая на II з'ездзе, была рэвалюцыйнай праграмай партыі рабочага класа. Яна праіснавала да VIII з'езда партыі, калі наша партыя пасля перамогі пролетарскай рэвалюцыі прыняла новую праграму.

Пасля прыняцця праграмы II з'езд партыі перайшоў да абмеркавання працэсу стварэння партыі. Прыняццё праграмы і стварэнне яе асновы для ідэйнага аб'яднання партыі, з'езд павінен быў прыняць таксама статут партыі, каб пакласці канец самагучыніцтву і гурткоўшчыне, арганізаванай наў разрозненасці і адсутнасці цвёрдага дысцыпліны ў партыі.

Але калі прыняцце праграмы прайшло параўнальна гладка, то пытанне аб стварэнні партыі выклікала на з'ездзе занятыя спрэчкі. Найбольш розкія рознагалосіе разгарнуліся з-за фармулёўкі першага параграфу статута — аб членстве ў партыі. Та можа быць членам партыі, якім павінен быць састаў партыі, чым павінен быць партыя ў арганізаваных адносінах — арганізаваным членам, або чымсьці неаформленым — такім былі пытанні, якія ўзніклі ў сувязі з першым параграфам статута. Замагалі даве фармулёўкі: фармулёўка Леніна, якую падтрымалі Плеханавы і цвёрды іскраўцы, і фармулёўка Мартава, якую падтрымалі Ахольдэр, Засуліцкі, няўстойлівы іскраўцы, Троцкі і ўся адрабаванна-апартуністычная частка з'езда.

Фармулёўка Леніна гаварыла, што членам партыі можа быць усякі, хто прымае праграму партыі, падтрымлівае партыю ў матэрыяльных адносінах і з'яўляецца членам адной з яе арганізацый. Фармулёўка Мартава, лічычы прыняцце праграмы і матэрыяльнае падтрыманне партыі неабходнымі умовамі членства ў партыі, не лічыла аднак, уладу адной з арганізацый партыі ўмовай членства ў партыі, лічычы, што член партыі можа і не быць членам адной з арганізацый партыі.

Ленін разглядаў партыю, як арганізаваную атрад, члены якога не самі залічваюць сабе ў партыю, а прымаюцца ў партыю адной з яе арганізацый і падпарадкоўваюцца, стала быць, дысцыпліне партыі, тады як Мартаў разглядаў партыю, як нешта арганізаванае, неаформленае, члены якога самі залічваюць сабе ў партыю і не абавязаны, стала быць, падпарадкоўвацца дысцыпліне партыі, калі яны не ўваходзяць у адну з арганізацый партыі. Такім чынам, фармулёўка Мартава, ў адрабаванне ад левіцкай фармулёўкі, шырока адчыніла дзверы партыі няўстойлівым непралетарскім элементам. Найбародзілі буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі сярод буржуазна-інтэлігентных былі тады людзі, якія часова спачувалі рэвалюцыі. Яны з'ездом маглі наяваць невялікую ролю партыі. Але гэтыя людзі не сталі-б уваходзіць у арганізацыю, падпарадкоўвацца партыінай дысцыпліне, выконваць партыінай заданні, не сталі-б падпарадкоўвацца неабяжанам, якія былі з гэтым звязаны. І такіх людзей Мартаў і іншыя меншавікі прапаноўвалі лічыць членам партыі, прапаноўвалі даць ім права і магчымасць рабіць уплыў на партыінай справы. Яны прапаноўвалі наяваць даць кожнаму стачачніку права «залічваць» сабе ў члены партыі, хоп у стачках прымаці ўдзел і не сацыялісты, анархісты, эсэры.

Атрымліваўся так, што замест мяншавіцкай і баявой, чотка арганізаванай партыі, за якую змагаўся Ленін і левіцкія на з'ездзе, мартаўцы хацелі мець рознашароную і распылчату, неаформленую партыю, якая не магла быць баявой партыяй кох-бы таму.

Атрымліваўся так, што замест мяншавіцкай і баявой, чотка арганізаванай партыі, за якую змагаўся Ленін і левіцкія на з'ездзе, мартаўцы хацелі мець рознашароную і распылчату, неаформленую партыю, якая не магла быць баявой партыяй кох-бы таму.

Атрымліваўся так, што замест мяншавіцкай і баявой, чотка арганізаванай партыі, за якую змагаўся Ленін і левіцкія на з'ездзе, мартаўцы хацелі мець рознашароную і распылчату, неаформленую партыю, якая не магла быць баявой партыяй кох-бы таму.

што яна была-б рознашароная і не магла-б мець цвёрды дысцыпліны. Аднак няўстойлівы іскраўцы ад цвёрдых іскраўцаў, іх саюз з цэнтрам і залучэнне да іх актрыц апартуністаў далі Мартаву перавагу ў гэтым пытанні. З'езд большасцю 28 галасоў супроць 22 пры адным утрымаўшымся прыняў першы параграф статута ў фармулёўку Мартава.

Пасля расколу іскраўцаў па першым параграфу статута барацьба на з'ездзе яшчэ больш абвастралася. З'езд набліжаўся да канца, да выбараў кіруючых устаноў партыі — рэдакцыі цэнтральнага органа партыі («Іскры») і Цэнтральнага Камітэта. Аднак, першы чым з'езд перайшоў да выбараў, адбылося некалькі падаў, якія змянілі суадносіны сіл на з'ездзе.

У сувязі са статутам партыі з'езд прышоўся заняцца Бундам. Бунд праявіўся на асобнае становішча ў партыі. Ён патрабаваў каб яго прызналі адзіным прадстаўніком ўсёй расійскай рабочай у Расіі. Пайці на гэтае патрабаванне Бунд азначала раздзяленне рабочай у партыі арганізаваных па нацыянальнай адзнацы, адмовіцца ад адзіных класавых тэрытарыяльных арганізаваных рабочага класа. З'езд адверг бундаўскае арганізаваных нацыяналізм. Тады бундаўцы пакінулі з'езд. Пайці ў з'езд і два «эканамісты» калі з'езд вмовіўся прызнаць іх заграбчы саюз прадстаўніком партыі за граніцай.

Уход са з'езда самі апартуністаў змянілі суадносіны сіл на карысць левіцкай. Пытанне аб саставе цэнтральных устаноў партыі з самага пачатку было ў цэнтры увагі Леніна. Ленін лічыў неабходным праявіць у Цэнтральным Камітэце цвёрды і паслядоўны рэвалюцыйнае Мартаўцы дабіваўся перавагі ў Цэнтральным Камітэце няўстойлівых, апартуністычных элементаў. Большасць з'езда пайшла ў гэтым пытанні за Леніным. У Цэнтральным Камітэце былі выбраны старонікі Леніна.

Па прапанове Леніна ў рэдакцыю «Іскры» былі выбраны Ленін, Плеханавы і Мартаў. Мартаў патрабаваў на з'ездзе, каб у састаў рэдакцыі «Іскры» былі выбраны ўсё шэсць старых рэдактараў «Іскры», большасць якіх складалася са старонікаў Мартава. З'езд большасцю адхіліў гэтую прапанову. Была выбрана тройка, якую прапаноўваў Ленін. Тады Мартаў заявіў, што ён у рэдакцыю цэнтральнага органа не ўвойдзе.

Такім чынам сваім галасаваннем па пытанню аб цэнтральных установах партыі з'езд замацаваў паражэнне старонікаў Мартава і перамогу старонікаў Леніна. З гэтага моманту старонікаў Леніна, якія атрымалі на з'ездзе большасць галасоў пры выбарах, пачалі называць большэвікамі, праціўніцка-жа Леніна, якія атрымалі меншасць галасоў, пачалі называць меншавікамі.

Падволячы вынікі работам II з'езда, можна праміці да наступных вывадаў: 1) З'езд замацаваў перамогу марксізма над «эканамізмам», над адкрытым апартунізмам; 2) З'езд прыняў праграму і статут, стварыў сацыял-дэмакратычную партыю і пабудоваў, такім чынам, рамкі для адзінай партыі.

3) З'езд усурдзіў наўнясць сур'ёзных арганізаваных рознагалосіў, раздзяліўшых партыю на дзве часткі, на большэвіцкай і меншавікаў, з якіх першыя адстойваюць арганізаваных прыпынцы рэвалюцыйнай сацыял-дэмакратыі, а другія колыцца ў балота арганізаваных распылчатаці, у балота апартунізмаў; 4) З'езд падаваў, што месца старых, ужо рабэтых партыяй, апартуністаў, месца «эканамістаў» — пачынаюць займаць у партыі новыя апартуністы, — меншавікі; 5) З'езд аказаўся не на вышыні свайго становішча ў галіне арганізаваных пытанняў, меў містачы, часам даваў няваж перавагу меншавікам, і кох ён папярэўшы пад канец усё-ж не здолеў не толькі выкрасці апартунізм меншавікаў у арганізаваных пытаннях і з'яўляваць іх у партыі, але наяваць паставіць перад партыяй падобную задачу.

Гэтая апошняя акалічнасць паслужыла адной з галоўных прычын таго, што барацьба паміж большэвікамі і меншавікамі не толькі не спытла пасля з'езда, а, наадварот, яшчэ больш абвастралася. «Мы — партыя класа, пісаў Ленін і таму зямль увесі клас (а ў ваенныя часы, у эпоху грамадзянскай вайны, і палкам увесі клас) павінен дзейнічаць пад кіраваннем нашай партыі, павінен прымаць да нашай партыі, як мага шчыльна, але было-б мяншавіцкай і «хасцізмам» думаць, што калі-небудзь амаль увесі клас або увесі клас здоле, пры капіталізме, падняцца да сваядомасці і актыўнасці свайго перадавога атрада, свайго сацыял-дэмакратычнай партыі. Ні адзін ішчэ раэдунны сацыял-дэмакрат не сумяваўся ў тым, што пры капіталізме наяваць прафесіянальная арганізаваных (больш прымітнаўна, больш даступная сваядомасці «нерэзкіх слаў») не ў сляз ахапіць амаль увесі або увесі рабочы клас. Толькі абмаць сабе, закрываць вочы на велізарнасць нашых задач, зважачь гэтыя заданні — аначала-б забываць аб адрабаванні паміж перадавым атрадам і ўсім масамі, якія прыцягваюць да яго, забываць аб пастаянным абавязку перадавога атрада паддымаць усё больш і больш абшырныя сілы да гэтага перадавога ўдарнага атрада (Ленін, т. VI, стар 205—206).

2) Партыя ёсць не толькі перадавы, сваядомы атрад рабочага класа, але і разам з тым, — арганізаваных атрад рабочага класа, які мае сваю дысцыпліну, абавязковую для яе членаў. Таму члены партыі абавязкова павінен быць членамі адной з арганізаваных партыі. Калі-б партыя была не арганізаваных атрадам класа, не сістэмай арганізаваных, а проста сумай людзей, якія самі

себе абвясчаюць членамі партыі, але не ўваходзяць у адну з арганізаваных партыі і, значыць, не арганізаваных, стала быць, — не абавязаны падпарадкоўвацца рашэнням партыі, — то партыя ніколі не мела-б адзінай волі, яна ніколі не мела-б ажыццяўляць адзіноства дзейнасці сваіх членаў, — значыць, яна не мела-б магчымасці кіраваць барацьбой рабочага класа. Партыя толькі ў тым выпадку можа кіраваць практычна барацьбой рабочага класа і накіроўваць яго да адной мэты, калі ўсе яе члены будуць арганізаваны ў адны агульны атрад, спыяны адзіноствам волі, адзіноствам дзейнасці, адзіноствам дысцыпліны.

Пярэчанне меншавікаў аб тым, што ў такім выпадку многія інтэлігенты, скажам, прафесары, студэнты, гімназісты і т. п., астаюцца па-за партыяй, бо яны не хочучь увайсці ў тую ці іншую арганізаваных партыі або таму, што цяжка дысцыплінаваць партыі або таму, як гаварыў Плеханав на II з'ездзе, што лічыць «ля сабе нікім уступленне ў тую ці іншую мясцовую арганізаваных» — гэтае праячэнне меншавікаў павінае самі-жа меншавікаў, бо партыі не патрэбны такія члены, якія працягваюць партыянай дысцыплінай і бяспачна ўступіць у партыяную арганізаваных. Рабочыя не баіцца дысцыпліны і арганізаваных і яны ахвотна ўступаюць у арганізаваных, калі яны рашылі стаць членамі партыі. Дысцыпліна і арганізаваных бяспачна індывідуальнасця на створены інтэлігенты, і яны сапраўды астаюцца па-за партыяй. Але-ж гэта і добра бо партыя пазбаўіцца ад напільна няўстойлівых элементаў, які асабліва ўзмацніўшы пачер, у перыяд пачынаюцца ўздыму буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі.

«Калі я гавару, пісаў Ленін, партыя павінае быць сумей (і не проста арыфметычна сумай, а комплексам) арганізаваных, то... я выражаю гэтым уяві ясна і лагядна сваё пажалванне сваё патрабаванне, каб партыя, я перадавы атрад класа, прадстаўляла сабой штоосьці мацнае больш арганізаваных, каб партыя ўспрымала ў сабе толькі такія элементы, якія дапусціць хоць мінімум арганізаваных...» (Ленін, т. VI, стар. 203).

І далей: «На словах формула Мартава адстойвае інтарэсы шырокіх слаў пролетарыята; на справе гэтага формула паслужыць інтарэсам буржуазнай інтэлігенцыі, якая чурасця пролетарскай дысцыпліны і арганізаваных. Ніхто не адважыцца адмаўляць, што інтэлігенцыя, яны асабліва сучасных капіталістычных таварыстваў, характарызуецца наагул і нявольнасцю да дысцыпліны і арганізаваных» (там-жа, стар. 212).

І яшчэ: «Пролетарыят не баіцца арганізаваных і дысцыпліны... Пролетарыят не стане кляніцца аб тым, каб ш. п. прафесары і гімназісты, якія не жадаюць увайсці ў арганізаваных, прызнаваліся членамі партыі за работу над кантралем арганізаваных... Не пролетарыята, а некаторым інтэлігентам у нашай партыі нехапае самавызначэння ў духу арганізаваных і дысцыпліны» (там-жа, стар. 307).

3) Партыя ёсць не проста арганізаваных атрад, а «вышэйшая форма арганізаваных» сярод усіх іншых арганізаваных рабочага класа, заклікалая кіраваць усімі астатнімі арганізаваных рабочага класа. Партыя, як вышэйшая форма арганізаваных, якая складаецца з лепшых людзей класа, узброены перадавой тэорыяй, вядомам законам класавай барацьбы і вопытам законаў грамадскага жыцця, вядомам законам развіцця грамадскага жыцця, вядомам законам класавай барацьбы і вопытам з прычыны гэтага весці работу клас, кіраваць яго барацьбой. Таму нельга змяшчаць партыю і рабочы клас, як нельга змяшчаць частку і цэлае, нельга патрабаваць, каб кожны стачачнік мог абвясціць сабе членам партыі, бо хто змяшчае партыю і клас, той зніжае ўзровень сваядомасці партыі да ўзроўню «кожнага стачачніка», той зніжае партыю, як перадавы сваядомы атрад рабочага класа. Задача партыі заключавалася не ў тым, каб знімаць свой узровень на ўзроўню «кожнага стачачніка», а ў тым, каб паддымаць масы рабочых, паддымаць «кожнага стачачніка» да ўзроўню партыі.

«Мы — партыя класа, пісаў Ленін і таму зямль увесі клас (а ў ваенныя часы, у эпоху грамадзянскай вайны, і палкам увесі клас) павінен дзейнічаць пад кіраваннем нашай партыі, павінен прымаць да нашай партыі, як мага шчыльна, але было-б мяншавіцкай і «хасцізмам» думаць, што калі-небудзь амаль увесі клас або увесі клас здоле, пры капіталізме, падняцца да сваядомасці і актыўнасці свайго перадавога атрада, свайго сацыял-дэмакратычнай партыі. Ні адзін ішчэ раэдунны сацыял-дэмакрат не сумяваўся ў тым, што пры капіталізме наяваць прафесіянальная арганізаваных (больш прымітнаўна, больш даступная сваядомасці «нерэзкіх слаў») не ў сляз ахапіць амаль увесі або увесі рабочы клас. Толькі абмаць сабе, закрываць вочы на велізарнасць нашых задач, зважачь гэтыя заданні — аначала-б забываць аб адрабаванні паміж перадавым атрадам і ўсім масамі, якія прыцягваюць да яго, забываць аб пастаянным абавязку перадавога атрада паддымаць усё больш і больш абшырныя сілы да гэтага перадавога ўдарнага атрада (Ленін, т. VI, стар 205—206).

2) Партыя ёсць не толькі перадавы, сваядомы атрад рабочага класа, але і разам з тым, — арганізаваных атрад рабочага класа, які мае сваю дысцыпліну, абавязковую для яе членаў. Таму члены партыі абавязкова павінен быць членамі адной з арганізаваных партыі. Калі-б партыя была не арганізаваных атрадам класа, не сістэмай арганізаваных, а проста сумай людзей, якія самі

себе абвясчаюць членамі партыі, але не ўваходзяць у адну з арганізаваных партыі і, значыць, не арганізаваных, стала быць, — не абавязаны падпарадкоўвацца рашэнням партыі, — то партыя ніколі не мела-б адзінай волі, яна ніколі не мела-б ажыццяўляць адзіноства дзейнасці сваіх членаў, — значыць, яна не мела-б магчымасці кіраваць барацьбой рабочага класа. Партыя толькі ў тым выпадку можа кіраваць практычна барацьбой рабочага класа і накіроўваць яго да адной мэты, калі ўсе яе члены будуць арганізаваны ў адны агульны атрад, спыяны адзіноствам волі, адзіноствам дзейнасці, адзіноствам дысцыпліны.

Пярэчанне меншавікаў аб тым, што ў такім выпадку многія інтэлігенты, скажам, прафесары, студэнты, гімназісты і т. п., астаюцца па-за партыяй, бо яны не хочучь увайсці ў тую ці іншую арганізаваных партыі або таму, што цяжка дысцыплінаваць партыі або таму, як гаварыў Плеханав на II з'ездзе, што лічыць «ля сабе нікім уступленне ў тую ці іншую мясцовую арганізаваных» — гэтае праячэнне меншавікаў павінае самі-жа меншавікаў, бо партыі не патрэбны такія члены, якія працягваюць партыянай дысцыплінай і бяспачна ўступіць у партыяную арганізаваных. Рабочыя не баіцца дысцыпліны і арганізаваных і яны ахвотна ўступаюць у арганізаваных, калі яны рашылі стаць членамі партыі. Дысцыпліна і арганізаваных бяспачна індывідуальнасця на створены інтэлігенты, і яны сапраўды астаюцца па-за партыяй. Але-ж гэта і добра бо партыя пазбаўіцца ад напільна няўстойлівых элементаў, які асабліва ўзмацніўшы пачер, у перыяд пачынаюцца ўздыму буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі.

«Калі я гавару, пісаў Ленін, партыя павінае быць сумей (і не проста арыфметычна сумай, а комплексам) арганізаваных, то... я выражаю гэтым уяві ясна і лагядна сваё пажалванне сваё патрабаванне, каб партыя, я перадавы атрад класа, прадстаўляла сабой штоосьці мацнае больш арганізаваных, каб партыя ўспрымала ў сабе толькі такія элементы, якія дапусціць хоць мінімум арганізаваных...» (Ленін, т. VI, стар. 203).

І далей: «На словах формула Мартава адстойвае інтарэсы шырокіх слаў пролетарыята; на справе гэтага формула паслужыць інтарэсам буржуазнай інтэлігенцыі, якая чурасця пролетарскай дысцыпліны і арганізаваных. Ніхто не адважыцца адмаўляць, што інтэлігенцыя, яны асабліва сучасных капіталістычных таварыстваў, характарызуецца наагул і нявольнасцю да дысцыпліны і арганізаваных» (там-жа, стар. 212).

І яшчэ: «Пролетарыят не баіцца арганізаваных і дысцыпліны... Пролетарыят не стане кляніцца аб тым, каб ш. п. прафесары і гімназісты, якія не жадаюць увайсці ў арганізаваных, прызнаваліся членамі партыі за работу над кантралем арганізаваных... Не пролетарыята, а некаторым інтэлігентам у нашай партыі нехапае самавызначэння ў духу арганізаваных і дысцыпліны» (там-жа, стар. 307).

Падволячы вынікі аналізу рознагалосіў і вызначоўчы пазіцыю меншавікаў, як апартуністаў у арганізаваных пытаннях, Ленін лічыў, што адным з асновітых гэтаў меншавікаў з'яўлялася неадапнасць значэння партыянай арганізаваных, як зброі пролетарыята ў яго барацьбе за свай вызваленне. Меншавікі лічылі, што партыяная арганізаваных пролетарыята не мае сур'ёзнага значэння для перамогі рэвалюцыі. Наперакот меншавікам Ленін лічыў, што аднаго толькі ідэйнага аб'яднання пролетарыята недастаткова для перамогі, — каб перамагчы, неабходна «змяшчаць» ідэйнае адзіноства «матэрыяльным адзіноствам арганізаваных» пролетарыята, Ленін лічыў, што толькі пры гэтай умове пролетарыят можа стаць непераможнай сілай.

«У пролетарыята, пісаў Ленін, няма іншай зброі ў барацьбе за ўладу, апрача арганізаваных. Раз'яваем паваяванне анархічнай канкурэнцыі ў буржуазным свеце, прад'яўлены паднявольнай работай на капітал, адліваем пастаянна «на лёд» поўнай галечы, злічэння і вырджання, пролетарыят можа стаць і немінула стане непераможнай сілай толькі дзякуючы таму, што ідэйнае аб'яднане яго прыпынцы марксізма замапоўвацца матэрыяльным адзіноствам арганізаваных, якая згуртоўвае мільёны працоўных у армію рабочага класа. Перад гэтай арміяй не ўстаіць ні стурхнеўшая ўлада рускага самаларыяў, ні трухнеўчая ўлада міжнароднага капітала» (там-жа, стар. 323).

Гэтым вешчымі словамі заканчвае Ленін сваю кнігу. Такім і з'яўляюцца асноўныя арганізаваных палажэнні, развіцця Леніным у яго выдатнай кнізе «Крок наперад два крокі назад».

Значэнне гэтай кнігі заключаецца перш за ўсё ў тым, што яна адсталяе партыянасць супроць гурткоўшчыны і партыю супроць дезарганізаваных, праграма меншавіцкай апартунізмаў у арганізаваных пытаннях і заклала арганізаваных асновы большэвіцкай партыі.

Але гэтым не вычэрпавалася яе значэнне. Яе гістарычнае значэнне заключаецца ў тым, што ў ёй Ленін першы ў гісторыі марксізма распрацаваў вучэнне аб партыі, як кіруючай арганізаваных пролетарыята, як асноўнай зброі ў руках пролетарыята, без якой немагчыма перамагчы ў барацьбе за пролетарскую дыктатуру.

Распаўсюджанне левіцкай кнігі «Крок наперад два крокі назад» сярод партыіных работнікаў прывяло да та-

чыў, што гэта часовае з'ява ў жыцці нашай партыі адналізе з першых-жа дзён ліквіднага парызма, калі партыя стаяла адкрытай, лагяднай, і партыіныя

П РА Ц Я Г

го, што большасць мясцовых арганізацый згуртавалася вакол Леніна. Але чым цяпер згуртаваліся арганізацыі вакол большавікоў, тым больш азоблена вялі сябе меншавіцкія лідэры. Летам 1904 года меншавікі захватілі большасць у ЦК, дзякуючы дапамозе Плеханова і зрадзе двух разлажыўшыхся большавікоў, Красіна і Наскова. Было відавочна, што меншавікі выдучылі справу да расколу. Страта «Іскры» і ЦК ставіла большавікоў у цяжкае становішча. Неабходна было арганізаваць сваю большавіцкую газету. Неабходна было арганізаваць новы, III з'езд партыі, каб стварыць новы ЦК партыі і расправіцца з меншавікамі. За гэту справу ўзяўся Ленін, узяліся большавікі.

Большавікі павялі барацьбу за скліканне III з'езда партыі. У жніўні 1904 года ў Швейцарыі пад кіраўніцтвам Леніна адбылася нарада 22 большавікоў. Гэта нарада прыняла зварот «Да партыі», які стаў для большавікоў праграмай барацьбы за скліканне III з'езда. На трох абласных канферэнцыях большавіцкіх камітэтаў (Паўднёвай, Каўказскай і Паўночнай) было выбрана Бюро Камітэтаў большавікоў, якое павяло практычную падрыхтоўку да III з'езда партыі. 4 студзеня 1905 года вышаў першы нумар большавіцкай газеты «Вперед». Такім чынам, у партыі склаліся дзве абасобленыя фракцыі, большавікоў і меншавікоў, са сваімі цэнтрамі, са сваімі органамі друку.

КАРОТКІЯ ВЫВАДЫ

У перыяд 1901—1904 гадоў на аснове росту рэвалюцыйнага рабочага руху растуць і мацнеюць марксісцкія сацыял-дэмакратычныя арганізацыі ў Расіі. Ва ўпорнай прынцыповай барацьбе з «эканамістамі» перамагае рэвалюцыйная лінія ленінскай «Іскры», пераадылаючы ідэйны разброд і «саматужніцтва». «Іскра» звязвае паміж сабой разрозненныя сацыял-дэмакратычныя гурткі і групы і падрыхтоўвае II з'езд партыі. На II з'ездзе ў 1903 годзе ўтварылася Расійская сацыял-дэмакратычная рабочая партыя, былі прыняты праграма, статут партыі, былі створаны цэнтральныя кіруючыя органы партыі. У барацьбе, якая адбылася на II з'ездзе, за канчатковую перамогу іскраўскага напрамку ўнутры РСДРП падымаюцца дзве групы. Група большавікоў і група меншавікоў. Галоўныя рознагалосі паміж большавікамі і меншавікамі пасля II з'езда разгортваюцца па арганізацыйных пытаннях. Меншавікі збліжаюцца з «эканамістамі» і займаюць іх месца ў партыі. Апартуізм меншавікоў праяўляецца пакуль што ў галіне арганізацыйных пытанняў. Меншавікі супроць бязвольнай рэвалюцыйнай партыі ленінскага тыпу. Яны за распыльчату, неарганізаваную, хваціцкую партыю. Яны выдучылі лінію расколу ў партыі. Пры дапамозе Плеханова яны захватваюць «Іскру» і ЦК, скарыстоўваючы гэтыя цэнтры ў сваіх раскольніцкіх мэтах. Вачачы пагрозу расколу з боку меншавікоў, большавікі прымаюць меры абуднавання раскольнікаў, мабілізуюць мясцовыя арганізацыі за скліканнем III з'езда, выдучылі сваю газету «Вперед». Такім чынам, напярэдадні першай рускай рэвалюцыі, у перыяд пачатку пайшай ўжо руска-японскай вайны, большавікі і меншавікі выступаюць, як абасобленыя адны ад адных палітычныя групы.

ПАРТЫЙНАЕ ЖЫЦЦЕ

БОЛЬШЭВІКІ МЕНСКА Вывучаюць кароткі курс гісторыі ВКП(б)

Учора 14 верасня ў горадзе быў чарговы дзень партыйнай вучобы. Небывалай актыўнасцю камуністаў і ўзростам большавіцкай дысцыплінаванасці адзначаны гэты дзень. На ўсіх працяржэствах і ўстановах сотні і тысячы камуністаў, спачувачых і беспартыйных у шматлікіх гуртках вывучалі ўвядзены і першы раздзел выдатнага дакумента сталінскай эпохі — Кароткага курса гісторыі ВКП(б). Выключна арганізавана, пры спрыяльнай адуцы камуністаў прайшоў дзень партыйнай вучобы на швейнай фабрыцы «Кастрычнік». На фабрыцы працавала 9 гурткоў партыйнай асветы і 4 комсомольскія гурткі. Адным з гурткоў кіраваў культурпарт райкома тав. Камінікі. Вялікае імкненне да вывучэння гісторыі ВКП(б) прад'яўляюць беспартыйныя рабочыя. Ужо заіспісалася 200 чалавек. Партком стварае для іх спецыяльныя гурткі. Усе гурткі сеткі партыйнай і комсомольскай асветы завода імя Варашылава прыступілі да вывучэння гісторыі ВКП(б). Заняткі праходзілі жыва пры вялікай актыўнасці слухачоў. Партыйны камітэт арганізаваў чытку на ўсіх

пачахвых сходах перадавога артыкула «Правды» — «Глыбока вывучаць гісторыю партыі Леніна—Сталіна». Там жа, на сходах, беспартыйныя рабочыя заіспісалі ў гурткі па вывучэнню гісторыі ВКП(б). У абарачным пэру заіспісалася ў гурток 48 рабочых. Больш 350 чалавек слухачоў гурткоў сеткі партыйнай і комсомольскай асветы Менскага чыгуначнага вузла ў гэты дзень сабраліся ў клубе імя Леніна. Пасля чыткі перадавога артыкула «Правды» ад 9 верасня праксудалі ўступную лекцыю тав. Верамейчыка да першай тэмы Кароткага курса гісторыі ВКП(б). 20 верасня ўсе гурткі вузла пачынаюць вывучэнне гісторыі ВКП(б). Вялікі інтарэс да вывучэння гісторыі большавіцкай партыі праяўляюць беспартыйныя овецкія інтэлігенцыя. У Наркам'юсе БССР увесць калектыву ў 40 чалавек будзе вывучаць гісторыю ВКП(б). Беспартыйныя таварышчы заіспісалі ў новаарганізаваныя два гурткі. З велізарным уздымам прайшлі заняткі ў гуртках завода імя Кірава, «Ударнік», фабрыцы імя Куйбышава і іншых партарганізацый.

Вучоба маладых камуністаў

ЛЕПЕЛЬ. 13 верасня. Лепельскі райком КП(б)Б рыхтуе тэарэтычную канферэнцыю па статуту ВКП(б) для новапрынятых кандыдатаў партыі. Правадленне канферэнцыі намічана на 15 кастрычніка. З 1 верасня маладыя камуністы пачалі рыхтавацца да канферэнцыі. Пачалі разбіт на 6 тэм, і кожны кандыдат атрымаў адну з тэм, па якой ён будзе рабіць даклад на канферэнцыі. Нядаўна прынятыя ў кваліфікацыйны партыйны комсомольскі т. Бяляева, актывіст рыхтуюцца да канферэнцыі. Тг. Демітрава і Арошкіна рыхтуюцца да канферэнцыі па матэрыялах Леніна і Сталіна.

Небывалае актыўнасць і арганізаванасць

СМАЛЯВІЧЫ. Працоўны раён прад'яўляюць небывалае цікавасць да вывучэння гераічнай гісторыі партыі Леніна—Сталіна. Як толькі быў атрыман першы нумар «Правды» з Кароткім курсам гісторыі ВКП(б), камуністы, комсомольцы, беспартыйныя рабочыя і калгаснікі прыступілі да вывучэння яе. Пры райкоме КП(б)Б 11 верасня праведзена нарада прапагандыстаў школ па вывучэнню гісторыі партыі. Загадчык парткамітэта тав. Ермохін падрабязна расказаў прапагандыстам, як прыступіць да вывучэння Кароткага курса гісторыі ВКП(б). 13 верасня спецыяльным пытаннем на бюро райкома партыі расправаданыя меры пры-

стывы па вывучэнню гісторыі. Далдзены ўказаныя прычымны партыйным арганізацыям, як лепш арганізаваць вывучэнне гісторыі ВКП(б) сярод камуністаў, комсомольцаў і сярод беспартыйных. Лучшыя насуотраж вялікаму жадаючы камуністаў да вывучэння гісторыі партыі, парткамітэт Смалявіцкага РК КП(б)Б арганізаваў альбом мастацкай літаратуры, звязаны з жыццём і барацьбой нашай партыі. Арганізавана выстаўка літаратуры. 13 верасня партшкола пры торфавазаве «Чырвоны сцяг» заняты праводзіць па публікацыям у «Правде» Кароткаму курсу гісторыі ВКП(б).

Я. ПРЫМЧОУ.

Вялікая цяга да вывучэння гісторыі большавізма

ЗАСЛАУЛЬ. З вялікай радасцю сустралі камуністы, комсомольцы, беспартыйныя алубікаваныя першыя глы Кароткага курса гісторыі ВКП(б), алобранага ЦК ВКП(б). На партыйных сходах партарганізацый былі абмеркаваны перадавыя артыкулы «Правды» ад 9, 10 верасня, праведзены чыткі першых раздзелаў Кароткага курса гісторыі ВКП(б). Партыйныя і непартыйныя больш-

вікі гараць жадааннем вывучаць гісторыю партыі. Райкомам арганізавана чатыры новыя гурткі. Для кіраўніцтва гурткамі па вывучэнню гісторыі партыі па новаму курсу выдзелены прапагандысты з райпарткамітэта. Апрача таго для арганізацыі чыткі і растлумачэння перадавых «Правды» і першых раздзелаў гісторыі партыі ў калгасы накіраваны лепшыя кадры агітатараў.

Партыйныя і непартыйныя большавікі прыступаюць да глыбокага вывучэння Кароткага курса гісторыі ВКП(б). На здымку — партгет марксісцкай асветы «Чырвоны мабэўшчык» тав. П. Г. Выхар чытае рабочым артыкул «Правды» «Глыбока вывучаць гісторыю партыі Леніна—Сталіна».

ДАТЭРМІНОВА АПЛОЦІМ ПАДПІСКУ НА ПАЗЫКУ ТРЭЦЬЕЙ ПЯЦІГОДКІ

Другой Сесіяй Вярхоўнага Савета СССР зацверджан «Закон аб адліным дзяржаўным бюджэце СССР на 1938 г.». Сродкі бюджэта СССР расходуюцца ў інтарэсах усяго народа. 47,3 мільярда рублёў або 40,9 проц бюджэтных расходаў падае на фінансаванне народнай гаспадаркі. На сацыяльна-культурныя мерапрыемствы 1938 г. асігнавана 31,4 мільярда рублёў. Гэтыя сродкі пойдуч на будаўніцтва школ, больніц, клубаў, тэатраў, дзіцячых садоў і ясляў, на жыллёвае будаўніцтва і т. д. З асаблівым задавальненнем і энтузіязмам зацвердзілі депутаты Вярхоўнага Савета БССР асігнаванне каля 27 мільярда рублёў на абарону краіны, прадамастраваўшы гэтым магучы патрыятызм овецкага народа, яго любоў да радзімы, да большавіцкай партыі і Вялікага Сталіна.

Чыліся з дзяржавай па сваёй падпісцы на пазыку, адмаўляючыся ад прадстаўлення растэрміноўкі. З агульнай сумы падпіскі калгаснікаў і калгасніц у 14.945 рублёў ужо ўнесена апошнімі налічымі 10.266 рублёў. Калгаснікі калгасца «Новы свет» і імя Варашылава поўнаю апацііі сваю падпіску і атрымалі на рукі абліганцы. Лепшыя людзі сацыялістычныя палёў, ахтанавы, калгаснікі тт. Варавікоў Філіп, Старанцоў Васіль, Грыгор'ев Васіль, Гліннін Якаў паказалі прыклад вялікай палітычнай оведнасці, падпісавшыся на пазыку на 100 рублёў кожны, і апацііішы поўнаю сваю падпіску.

Адной з крыніц даходнай часткі бюджэта з'яўляецца паступленне ад дзяржаўных пазык. Дзесяткі мільёнаў овецкіх патрыётаў добраахвотна, з найвялікшай актыўнасцю ўдзельнічаюць сваімі працоўнымі аберажэннямі ў фінансаванні гаспадарчага, культурнага і абароннага будаўніцтва нашай краіны. Аб гэтым яскрава оведчыць вялікі энтузіязм і актыўнасць, з якімі прайшоў размяшчэнне Пазыкі трэцяй пяцігодкі (выпуску першага года). Гэтая пазыка была рэалізавана па БССР за кароткі тэрмін на 5.887,4 мільёна рублёў — з перавышэннем сумы выпуску на 887,4 мільёна рублёў.

Прыклады выдатнай работы паказалі і актывісты, упаўнаважаныя сельсаведам па абору пазыковых узносаў тт. Леонаў Пётр, Кудзюноў Якаў і інш. Штодзённа дапамагалі ў правядзенні масава-растумачальнай работы комсод і фінсесцыя сельсавета. На гэтых поспехах мы, аднак, не супаковаемся.

З вялікім натхненнем падпісалася на Пазыку трэцяй пяцігодкі калгасная вёска. За кароткі тэрмін рэалізавана пазыкі на весны на 897 мільёнаў рублёў. Гэта лічба — паказальнік найўзлымага росту амажнанні калгаснікаў. Па нашаму Міхалёўскаму сельсавету, Віцебскага раёна, як і па ўсяму Савецкаму Саюзу, падпіска на пазыку прайшла з вялікім уздымам і складала 15.345 рублёў.

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

Надаючы вялікае гаспадарча-палітычнае значэнне датэрміновай апацііі падпіскі на пазыку, сотні калгаснікаў нашага сельсавета ўжо поўнаю разлі-

КІНО „ПРАФЕСАР МАМЛОК“

Новы мастацкі гукавы фільм «Прафесар Мамлок» (вытворчасць Ленінградскай кіностудыі «Ленфільм») з'яўляецца выдатнай з'явай у овецкай кінематографіі. Гэта — баявы антыфашысцкі мастацкі кінотвор. Глыбокай рэалістычнасцю вобразаў, прадлівым паказам абстаноўкі, усёй сілай мастацкай праўды ён накіраван супроць фашызма. У фільме паказаны падзеі і людзі Германіі 1933 года, калі германскі фашызм толькі што захаціў уладу. Але ў гэтых падзеях, у вобразах людзей мы бачым сённяшнюю Германію, якая стонце пад фашысцкімі прыгітамі. Усё лепшае, прагрэсіўнае — навука, літаратура, мастацтва — усё, што служыць на карысць будучыні чалавецтва, топчыцца тут крывавамі боцмі фашысцкіх варвараў.

Але парушан прывычны бег жыцця Выратаваны ад самагубства, прафесар Мамлок па інакшаму ўжо адносіцца навакол'янага, ён сочыць за палітыка захавання мужнасцю камуністаў, які ўжо знаёмы і блізкі імяні Маркса Леніна. Становіцца зразумелым і водзіны сына-камуніста Рольфа, які вырваўшыся з фашысцкіх лап, сустракаецца на момант з хворым бацькам. Бацька з балкона клічні паганю штывавікоў за сцяном, прафесар кідае ў шыштом ярыя сімвал, поўныя гневу ненавісці да ворагаў чалавецтва, прыскануць любоўю да германскага народа, якому ён аддаў свае сілы, Германіі вучоных і паэтаў, да Германіі працы і міру. Куля фашыстаў рывае прамоу. Прафесар гяе, як рой, знайшоўшы сваё месца на публіцы барацьбы з фашызмам, за шчасці будучага чалавецтва.

Прафесар Мамлок — тыпічны прадстаўнік той часткі інтэлігенцыі Захада, для якой палітычная барацьба з'яўляецца чужой справай. Выдатны вучоны, гуманіст, ён аддае ўсе свае сілы і веды справе навуцы, прагрэсу. Палітыка для яго не існуе... У маёй клініцы ёсць толькі ўрачы і хворыя... рэзка абрывае ён узнікшую спрэчку паміж яго асістэнтам-фашыстам і хворым камуністам-рабочым. У прафесара яшчэ закрыты вочы на палітычную барацьбу, на ўзрастаючую пагрозу фашызму, які янае з сабой разбурэнне чалавечай культуры. Але ад палітыкі нельга алгарэаціцца ні оветамі свайго дома, ні навуковай оветнасцю. Палітыка ўрываецца ў клініку прафесара, у яго сям'ю. Са здзіўленнем прафесар даведваецца, што яго сын Рольф — камуніст, што яго асістэнт — фашыст Гельпах — арудзе ў клініцы з усё большай нагласцю і пнізізмам.

У аключнай частцы фільма паказваецца падпольны сход камуністаў на якім выступае сын прафесора Рольф. Не зломлена супраціўленне германскіх працоўных супроць фашызма. Барацьба прадаўжаецца, і штываюць барацьбу ўзнавучаць гераічная кампартыя Германіі.

Аўтары фільма — вядомыя антыфашысцкія пісьменнікі Фрыдрых Вольф і овецкія рэжысёры А. Міні і Г. Рапапорт з глыбокім веданнем тэрыялу, канкрэтнай абстаноўкі, і дзей стварылі высокамастацкі фільм. Роль прафесара Мамлока майстар выканвае заслужаны артыст республікі ордэнаоасца С. Мажанскі. Сын выдатнай хвалюючай іграй ён да да гледача ўвесь трагічны лёс вана ў краінах фашызма. Глыбока памінаецца ігра артыста-ордэнаоа О. Жаква ў ролі Рольфа, артыст В. Сечнакова ў ролі Гельпах і інш.

Фільм глыбока хвалюе мастацка прадаўжаецца. Выкрываюць марштар фашызма, ён адначасова павае, як мацне народны фронт, які прышча хвалі янавісці да фашызма, абірае сілы падпольнай кампартыі, нанесці фашызму апошні сакрушэнне ўдар.

ДАНАСОБІНІ УСТУПАЮЦЬ У КАЛГАСЫ

ГОМЕЛЬ. (Мер. «Звязда»). За апошні час у Гомельскай вобласці нагледзецца вялікая цага аднаасобінаў у калгасы. За першае паўгоддзе 1938 г. у калгасы ўступіла 5347 аднаасобіных гаспадарак, з іх ва Уварачнінскім раёне — 449, Журавіцкім — 554, Жлобінскім — 889, Журавіцкім — 316. За апошняе паўгоддзе ў калгасы Рэчыцкага раёна ўступіла 51 аднаасобная гаспадарка.

НОВЫ ПІРАФІЛІТАВЫ ЗАВОД У МЕНСКУ

На базе існуючых у Менску пірафілітавых майстэрняў у будынку аада «Чырвоны хімік», да Новай Каманды ствараецца новы пірафілітавы завод. Ён будзе выпускаць з пірафіліта ваза падастаўкі для гальванікі, электрыка іаалятары і іншыя прадметы шырокага прызначэння, а таксама і прадметы патрэб прамысловасці. У 1938 годзе мячан выпуск прадметаў шырокага прызначэння на 500 тысяч рублёў. У гэтым абсталяванні заводу пачнецца ў чы верасня.

ПРААГАНІЗАЦЫЯ БЕЛАРУСКАГА ІНСТЫТУТА ПРАМЫСЛОВАСЦІ

Навукова-даследчы інстытут прамысловасці БССР прааганізацэа. Сектары скурарой, шкляной і тэкстыльнай прамысловасці перадаюцца наркамату дэпкі прамысловасці для стварэння на іх базе цэнтральных лабараторыя алдзельных тэстаў. У складзе інстытута застануць групы: будаўнічых керамікі, вяжучых матэрыялаў, прамысловых лятэй, парасіляных гаспадаркі і інш. і лабараторыя на іспытах мінеральнай сыравіны. У асноўным інстытут будзе абслугоўваць патрэбы мясцовай прамысловасці. Прааганізацыя павіна быць скончана ў кастрычніку. Распрацоўваецца тэматычны план інстытута на 1938—39 г.

АД РЭДАКЦЫІ

У газете «Звязда» ад 16 жніўня года быў змешчаны артыкул тав. Фралова пад назвай: «Горачкі справы» якім тав. Каплану С. Я. — упраўдзіў горацкага аддзелаа Дзяржка—было прад'яўлена абвінавачанні трацізмае.

ПІРШЫНСТВА ПА ТЭНІСУ

У Менску па Усебеларускім стадыёне пачаліся спаборніцтвы на асабасце прышынства БССР па тэнісу. У спаборніцтвах прымаюць удзел 19 малапшых тэнісістаў, сярод іх чэмпіён БССР тав. Алікін.

Спаборніцтва прадаўжацца да 18 верасня.

М. П. ВЛАСЕННУ, депутат Вярхоўнага Савета СССР, старшыня Міхалёўскага сельсавета, Віцебскага раёна.

Advertisement for 'РАЗВОДЗЬЦЕ КРОЛІКАУ' (Breeding Rabbits) featuring 'БЕЛЗАГОТПУШНІНА' and 'ПРАФЕСАР МАМЛОК'.

Advertisement for 'МЕНСКАЕ АБЛАСНОЕ УПРАУЛЕННЕ ДЗЯРЖСТРАХА' (Minsk Regional State Insurance Administration) and 'ДА ВЕДАМА' (To the Public).

Advertisement for 'МЕНСКАЕ АБЛАСНОЕ УПРАУЛЕННЕ ДЗЯРЖСТРАХА' (Minsk Regional State Insurance Administration) and 'ДА ВЕДАМА' (To the Public).